

Llivia restaurarà quatre farmacopees del fons de la farmàcia Esteva

El Museu de Llivia ha encarregat recentment la restauració de quatre farmacopees que es troben custodiades i guardades al servei museístic i que formen part del fons de la farmàcia Esteva. Són quatre volums importants i valuosos —en algun cas, exemplars poc comuns— que en el seu dia havien format part de la biblioteca de la família Esteva.

“Són compendis farmacològics del segle XVIII, que en el seu conjunt reflecteixen el debat mèdic que es va produir en aquella època entre els moviments d’una farmàcia antiga i la farmacologia més moderna, que promovia l’ús de mètodes químics diferents per a l’elaboració dels medicaments”, explica el director del museu, Gerard Cunill.

La restauració d’aquests volums també permetrà, en un futur pròxim, “que aquests llibres puguin ser exposats al públic, que és la intenció que tenim. En l’actualitat, el fons material de la farmàcia Esteva es troba ben representat en el museu, però el fons documental és pràcticament inexistent. Aquest fet el volem revertir i ens proposem que aquest valuós patrimoni documental llivienc formi part de l’exposició permanent”, afirma Cunill.

Algunes de les farmacopees que es restauraran. / AJ. LLÍVIA

Les farmacopees són volums que recullen les normes oficials de l'època pel que fa a la preparació de medicaments; expliquen la feina del farmacèutic i, fins tot, permeten acostar-se a la mentalitat dels professionals d'aquell moment.

“És un material que, òbviament, podrà ser consultat per especialistes, també. Més endavant, no estaria gens malament que poguéssim fer un procés de digitalització, però, en aquest cas, estem parlant d'una feina ingent, amb un pressupost elevat”, destaca el director del museu. “Buscarem col·laboracions, amb altres institucions, per poder tirar endavant aquest projecte”, avança Cunill.

Aquestes quatre farmacopees són els primers llibres que surten del museu per a ser restaurats des que el 2017 es va poder recuperar el llibre Ferrat de Llivia i el receptari de la farmàcia Esteva. El fons del Museu de Llivia consta de més de 400 volums.

Restauració en bones mans

Cunill ha volgut destacar que la restauració de les quatre farmacopees ha estat encarregada a Berta Blasi, conservadora i restauradora, amb taller a Tiana, amb una llarga trajectòria i solvència contrastada. Els quatre volums van ser traslladats a Tiana fa prop de cinc setmanes.

“Actualment, ja tenim dos dels volums recuperats. Estaven en un estat regular, que no dolent o fatal. Podrien haver estat força pitjor, però probablement han estat ben custodiats aquests últims anys. En general, presenten unes primeres o últimes pàgines deteriorades, bàsicament en els seus extrems i vores, amb lloms i portades estripades en un alguns dels casos”, explica Blasi.

El procés de recuperació comença amb una neteja mecànica en sec per eliminar la brutícia superficial —amb goma vulcanitzada, també dita esponja de fum—, que pot ser pols assecatiu o sorra, normalment.

Els dos volums que ja han estat restaurats, per exemple, se'ls ha fet aquesta neteja inicial. “Tenien parts de les cobertes trencades i estaven brutes per culpa de la manipulació. L'enquadernació s'ha unit al bloc del llibre amb tires de badana. Hem volgut mantenir els nervis originals que hem hagut d'empalmar i un dels exemplars hem comprovat que s'havia reparat anteriorment; tenia restes de cola blanca a l'interior del llom, sota la coberta”, especifica.

Algunes de les farmacopees que es restauraran. / AJ. LLÍVIA

Blasi ha admès que “la cola sintètica no és el millor material per a un document d'aquestes característiques, però, essent positius direm que si no s'hagués fet aquesta reparació qui sap si avui tindríem la portada”. Pel que fa a la restauració de les pàgines que conformen la tripa dels llibres s'ha fet servir paper japonès, un paper de fibres vegetals, de gran qualitat. El paper serveix per a completar les pàgines ratades i desgastades.

“En la restauració de fons documentals som menys intervencionistes que ara fa uns anys. És a dir, totes les alteracions que té un llibre et donen informació per entendre i interpretar què li ha passat al llarg de la vida. Per posar un exemple, una taca de cera en algunes de les seves pàgines ens indicaria que en la seva lectura, molt possiblement, fa molts anys, es va necessitar la llum d'una espelma”, detalla Blasi, que afegeix “abans, per sistema, les pàgines s'alineaven amb la guillotina i s'eliminaven totes les parts deteriorades. I les encuadernacions en pergamí, brutes o estripades, anaven fora i se'n posava una de nova. Això, avui, és impensable”.